

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد علوم و تحقیقات شاهرود

دانشکده علوم انسانی، گروه مدیریت

پایان نامه برای دریافت کارشناسی ارشد «M.A.»

گرایش صنعتی

عنوان:

بررسی تاثیر مدیریت زنجیره تامین سبز

بر عملکرد سازمان در صنعت گرانول PVC

استاد راهنما:

دکتر محمود دهقان نیری

نگارش

مسعود رجبی فر

زمستان ۱۳۹۳

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

مشور اخلاق پژوهش

بیاری از خداوند بجان و اعتقاد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر افعال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه دانشگاه در اعلائی فرهنگ و تمدن بشری، ماد انجمنیان و اعضاء بیات علمی واحد های دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی به نظر قرار داده و از آن تعهد می کنیم:

- ۱- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از حرکت پنهان سازی حقیقت.
- ۲- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهیدگان (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۳- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران پژوهش.
- ۴- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.
- ۵- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از حرکت جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۶- اصل رازداری: تعهد به مینات از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از حرکت حرمت شکنی.
- ۸- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشناء نتایج تحقیقات و انتقال آن به همکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۹- اصل برانست: التزام به برانست جویی از حرکت رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شبه های غیر علمی می آلاینند.

دانشگاه آزاد اسلامی

پردیس تحصیلات تکمیلی علوم و تحقیقات شاهرود

تعهد نامه اصالت رساله یا پایان نامه

اینجانب مسعود رجیبی فر دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته در رشته مدیریت که در تاریخ ۱۳۹۳/۱۱/۱۶ از پایان خود تحت عنوان بررسی تاثیر مدیریت زنجیره تامین سبز بر عملکرد سازمان در صنعت گرانول PVC با کسب نمره ۱۸ و درجه بسیار خوب دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آنرا در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.
- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه را داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد، مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء:

سپاسگزاری

تشکر و سپاس بی پایان مخصوص خدایی است که بشر را آفریده و به او قدرت اندیشیدن داده و توانایی های بالقوه را در وجود انسان قار داده و او را امر به تلاش و کوشش نموده و راهنمایی را برای هدایت بشر فرستاده است.

پس از ارادت خاضعانه به درگاه خداوند بی همتا لازم است از استاد ارجمند جناب آقای دکتر محمود دهقان نیری به خاطر سعه صدر و رهنمودهای دلسوزانه که در تهیه این تحقیق مرا مورد لطف خود قرار دادند و راهنمایی های لازم را نمودند تشکر و قدردانی نموده و همچنین از اساتید محترم جناب آقای دکتر مهدی صانعی و جناب آقای دکتر مراد کردی که مسئولیت نظارت و داوری بر پایان نامه را برعهده دارند تشکر و قدردانی نمایم.

تقدیم به

پدر و مادر و خواهر عزیزم

که در تمامی مراحل زندگی

حامی و مشوقم بودند.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
چکیده	۱.....
فصل اول	۲.....
۱-۱. مقدمه	۳.....
۲-۱. بیان مسئله	۳.....
۳-۱. ضرورت و اهمیت انجام پژوهش	۵.....
۴-۱. جنبه جدید و نوآوری	۷.....
۵-۱. اهداف پژوهش	۷.....
۶-۱. قلمرو تحقیق	۸.....
۷-۱. فرضیه‌های پژوهش	۸.....
۸-۱. ملاحظات اخلاقی	۸.....
۹-۱. تعاریف نظری	۹.....
مدیریت زنجیره تامین سبز	۹.....
رضایت کارکنان	۹.....
بهره‌وری عملیاتی	۹.....
بهره‌وری رابطه‌ای	۹.....
عملکرد کسب و کار	۹.....

۱۰ صنعت گرانول پی‌وی‌سی
۱۱ فصل دوم
۱۲ ۱-۲. مقدمه
۱۳ ۲-۲. نظریه وابستگی منابع
۱۴ ۱-۲-۲. وابستگی به منابع یعنی چه؟
۱۴ ۲-۲-۲. قدرت و وابستگی
۱۵ ۳-۲-۲. نتیجه‌گیری
۱۵ ۳-۲. مدیریت زنجیره تامین
۱۵ ۱-۳-۲. تعریف مدیریت زنجیره تامین
۱۶ ۲-۳-۲. تاریخچه مدیریت تولید و زنجیره تامین
۱۷ ۳-۳-۲. اهمیت مدیریت زنجیره تامین
۱۸ ۴-۳-۲. ذخیره تامین جهانی
۱۸ ۵-۳-۲. گستره مدیریت زنجیره تامین
۱۸ ۶-۳-۲. هماهنگی بین جریان‌ها
۱۹ ۷-۳-۲. انواع رویکردها به مدیریت زنجیره تامین
۲۰ ۸-۳-۲. اهداف مدیریت زنجیره تامین
۲۰ ۹-۳-۲. بهینه سازی زنجیره تامین
۲۱ ۴-۲. محیط زیست
۲۲ ۱-۴-۲. انواع محیط زیست
۲۳ ۲-۴-۲. سیر تحولات محیط زیست
۲۴ ۳-۴-۲. اهمیت رعایت مسائل زیست‌محیطی در ایران
۲۵ ۴-۴-۲. سیستم‌های مدیریت زیست‌محیطی

- ۲-۴-۴-۱. تاریخچه و سیر تکامل سیستم‌های مدیریت زیست‌محیطی ۲۵
- ۲-۴-۴-۲. مزایای استاندارد ایزو ۱۴۰۰۱ ۲۷
- ۲-۴-۴-۳. برقراری استاندارد زیست‌محیطی ISO 14000 ۲۸
- ۲-۴-۴-۴. بهره‌وری سبز و ISO 14000 ۲۸
- ۲-۵-۵. مدیریت زنجیره تامین سبز ۲۹
- ۲-۵-۱. مقدمه ۲۹
- ۲-۵-۲. مدیریت زنجیره تامین و بهره‌وری سبز ۲۹
- ۲-۵-۳. سبز کردن زنجیره تامین چیست؟ ۳۰
- ۲-۵-۲. اهمیت مدیریت زنجیره تامین سبز ۳۰
- ۲-۵-۳. مزایای مدیریت زنجیره تامین سبز ۳۲
- ۲-۶-۶. ادبیات تحقیق مرتبط با مدیریت زنجیره تامین سبز ۳۳
- ۲-۶-۱. پژوهش‌های انجام شده در داخل کشور ۳۳
- ۲-۶-۲. پژوهش‌های انجام شده در خارج از کشور ۳۴
- ۲-۶-۲-۱. نظریه وابستگی منابع و عملکرد سازمان ۳۵
- ۲-۶-۲-۲. تئوری وابستگی منابع و مدیریت زنجیره تامین ۳۶
- ۲-۶-۲-۳. مدیریت زنجیره تامین سبز و تئوری وابستگی منابع ۳۷
- ۲-۶-۲-۴. مدیریت زنجیره تامین سبز و عملکرد سازمانی ۳۸
- ۲-۶-۲-۵. تامین‌کنندگان و مدیریت زنجیره تامین سبز ۳۸
- ۲-۶-۲-۶. زنجیره تامین سبز، رضایت شغلی کارکنان، بهره‌وری عملیاتی و عملکرد سازمانی ۳۹
- ۲-۶-۲-۷. زنجیره تامین سبز، بهره‌وری عملیاتی، بهره‌وری رابطه‌ای و عملکرد سازمانی ۴۰
- ۲-۶-۲-۸. زنجیره تامین سبز، بهره‌وری رابطه‌ای، عملکرد سازمانی ۴۲
- ۲-۷-۷. مدل پیشنهادی تحقیق ۴۵

فصل سوم	۴۶
۱-۳. مقدمه	۴۷
۲-۳. روش تحقیق	۴۸
۳-۳. متغیرهای تحقیق	۴۹
۴-۳. روش‌ها و ابزار گردآوری داده‌ها	۴۹
۵-۳. روایی و پایایی پرسش‌نامه	۵۱
۶-۳. جامعه و نمونه آماری	۵۱
۱-۶-۳. جامعه آماری	۵۱
۲-۶-۳. نمونه آماری و روش محاسبه حجم نمونه	۵۱
۷-۳. روش‌های تجزیه و تحلیل اطلاعات	۵۲
۸-۳. روش‌شناسی پژوهش	۵۲
۸-۳. معرفی صنعت گرانول پی‌وی‌سی	۵۳
فصل چهارم	۵۵
بخش اول: آمار جمعیت‌شناختی پاسخ‌دهندگان	۵۶
۱-۴. بررسی جمعیت‌شناختی پاسخ‌دهندگان	۵۶
۱-۴-۱. سن پاسخ‌دهندگان	۵۶
۲-۴-۱. جنسیت پاسخ‌دهندگان	۵۶
۳-۴-۱. سنوات خدمتی پاسخ‌دهندگان	۵۷
۴-۴-۱. سطح تحصیلات پاسخ‌دهندگان	۵۸
۵-۴-۱. پست سازمانی پاسخ‌دهندگان	۵۸
۶-۴-۱. آیا از برنامه‌های مدیریت زیست محیطی اطلاعی دارید؟	۵۹
۷-۴-۱. آیا این برنامه‌ها را در شرکت خود تصویب کرده و به کار بسته اید؟	۶۰

بخش دوم.....	۶۰
۲-۴. تحلیل فرضیات تحقیق	۶۰
۱-۲-۴. فرضیه‌های تحقیق	۶۰
۲-۲-۴. مدل مفهومی تحقیق	۶۱
۳-۲-۴. سنجش بارهای عاملی	۶۱
۴-۲-۴. تحلیل پایایی ابزار سنجش	۶۳
۵-۲-۴. پایایی ترکیبی	۶۴
۶-۲-۴. روایی همگرا	۶۵
۷-۲-۴. روایی واگرا	۶۵
۸-۲-۴. ضرایب معناداری Z	۶۶
۹-۲-۴. معیار R^2	۶۸
۱۰-۲-۴. معیار Q^2	۶۸
۱۱-۲-۴. برازش مدل کلی (معیار GoF)	۶۹
۱۲-۲-۴.	۷۰
آزمودن فرضیه ها	۷۰
فصل پنجم	۷۵
۱-۵. مقدمه	۷۶
۲-۵. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی	۷۶
۳-۵. بحث و بررسی	۷۷
۳-۵. مدل حاصل از یافته‌های این تحقیق	۸۱
۳-۵. مشکلات و محدودیت‌های تحقیق	۸۱
۴-۵. پیشنهادهای تحقیق	۸۳

۸۴..... فهرست منابع فارسی

۸۵..... فهرست منابع غیر فارسی

چکیده

در شرایطی که شرکت‌های تولیدی تحت رقابت شدید مشغول فعالیت هستند، به تولید محصولات متنوع می‌پردازند و گاهی اوقات به عوارض زیست‌محیطی استفاده از مواد مختلف توجهی ندارند. این در حالیست که اجرای شیوه‌های مدیریت زیست‌محیطی مانند مدیریت زنجیره تامین سبز (GSCM)¹ می‌تواند علاوه بر حفظ مزیت رقابتی شرکت‌ها، به جلوگیری از آلودگی محیط زیست نیز کمک کند. هدف این پژوهش شرح نتایج اجرای GSCM و رابطه آن با عملکرد سازمانی در صنعت گرانول پی‌وی‌سی می‌باشد. در این مطالعه از یک مدل مفهومی در ارتباط با GSCM و عملکرد کسب‌وکار، از طریق سه متغیر سازمانی رضایت شغلی، بهره‌وری عملیاتی و بهره‌وری رابطه‌ای به عنوان واسطه‌ها استفاده شده است.

تحلیل‌های آماری بر اساس داده‌های جمع‌آوری شده از طریق بررسی ۹۲ پرسش‌نامه در صنعت گرانول پی‌وی‌سی صورت گرفته است. پایایی و روایی مدل پژوهش و پرسش‌نامه، مورد آزمون قرار گرفتند و تأیید شدند. به منظور آزمون فرضیه‌ها، از تکنیک حداقل مربعات جزئی (PLS)² در مدل معادلات ساختاری استفاده شده است.

برخی از یافته‌های قبلی این مطالعه حکایت از یک رابطه مستقیم بین اجرای GSCM و عملکرد کسب‌وکار داشته است. اما در این پژوهش رابطه مستقیمی تأیید نشده است. این در حالیست که به رابطه‌های معنادار غیرمستقیم بین اجرای GSCM و عملکرد کسب‌وکار از طریق متغیرهای واسطه بهره‌وری عملیاتی و رضایت شغلی رسیده‌ایم. این نتیجه نشان داد که عملکرد کسب‌وکار زمانی بهبود می‌یابد که GSCM، رضایت شغلی و بهره‌وری عملیاتی را بالا ببرد. بطور کلی یافته‌های این مطالعه با مطالعات قبلی در دیگر نقاط دنیا سازگار است. همچنین تعداد کمی از مطالعات این حوزه، بر اساس تئوری وابستگی منابع انجام شده بود.

¹ Green Supply Chain Management

² Partial Least Squares

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱. مقدمه

هر روز اخبار جدیدی از رشد و پیشرفت شرکت‌ها و بنگاه‌های تولیدی در سطح بین‌المللی شنیده می‌شود. شرکت‌ها بر روی بازارهای بزرگ دست می‌گذارند و در نقاط مختلف دنیا به دنبال مشتری هستند و خوب می‌دانند که باید ارزش‌های مورد نیاز مشتریان را تامین کنند و در راستای حفظ این ارزش‌ها بکوشند. باید به نیازهای مشتریان، تامین‌کنندگان و کارکنان پاسخ مناسب بدهند و دغدغه‌های آنها را برطرف کنند. محصولات و خدمات را با کیفیت و تنوع بالاتر تولید کنند تا از گود رقابت موفق بیرون بیایند. بنابراین برای حفظ دوام و بقا در چنین بازاری رقابتی، تنها مدیریت داخلی سازمان کافی نیست، بلکه مدیریت زنجیره تامین، این راهبرد عملیاتی جهانی می‌تواند به کسب مزیت رقابتی کمک کند. از طرفی با افزایش نگرانی‌ها در مورد محیط‌زیست، علاوه بر توسعه صنایع، در فرایند عملیاتی زنجیره تامین این الزام ایجاد شده است که به آلودگی‌های زیست محیطی نیز توجه شود، که همه را مجاب میکند تا از تامین‌کنندگان، تولیدکنندگان و توزیع‌کنندگان نیازهایشان بخواهند که در امور خود، الزامات زیست محیطی را رعایت کنند و امورشان را در قالب مدیریت زنجیره تامین سبز دنبال کنند تا شاهد نشر کمتر آلودگی‌ها باشیم.

۱-۲. بیان مسئله

رقابت جهانی در محیطی که مدام در حال تغییر می‌باشد باعث شده تا سازمان‌ها اهمیت انعطاف پذیری را درک کنند و واکنش‌های سنجیده و به موقعی از خود نشان دهند. امروزه سازمان‌ها برای بقای خود نیاز به جهانی‌شدن و حضور در این عرصه بزرگ دارند، حتی اگر بخواهند در سطح ملی و یا منطقه‌ای نیز حضور داشته باشند باید جهانی بیاندیشند. حال آنکه جهانی‌شدن و کسب جایگاه مناسب در دنیا و حفظ ارزش‌های بدست آمده نیاز به بهره‌گیری از علم روز دنیا و الگوهای صحیح مدیریتی همچون زنجیره تامین دارد. در سال‌های اخیر در دنیا توجه بسیار زیادی به مدیریت زنجیره تامین شده است. اما باید توجه داشت که از طرفی دیگر، موفقیت و سلامت یک سازمان در گرو سلامت محیط سازمان و افراد در تعامل با سازمان می‌باشد و همچنین سلامت افراد و محیط‌زیست، منوط به این است که سازمانی

سالم داشته باشیم اما متأسفانه امروزه با بی‌توجهی‌هایی که به مسایل زیست‌محیطی می‌شود، شاهد آلودگی‌هایی هستیم که منجر به آلودگی محیط‌زیست می‌شود، باعث بیماری و ضعف انسان‌ها می‌شود و در نهایت منجر به یک دور باطل می‌شود که فقط انتقال‌دهنده آلودگی از محیط به سازمان، از سازمان به محیط‌زیست، از سازمان به فرد، از سازمان به سازمان دیگر و ... می‌شود و مشخص نیست که چه تأثیراتی بر عملکرد خود سازمان و همچنین چه صدماتی برای آیندگان داشته باشد. طی پژوهش‌هایی که صورت گرفته است با افزودن یک کلمه سه حرفی به مدیریت زنجیره تأمین، بار دیگر بر قابلیت‌های این الگوی صحیح تأکید شده است. " سبز " پسوندی است که این مفهوم را به مدیریت زنجیره تأمین سبز تبدیل کرده است به این معنا که با اجرای سیاست‌های سبز در طول زنجیره تأمین شاهد انتقال پاکیزگی و سلامت از سازمان به محیط و فرد و سازمان دیگر باشیم و نگاهی زیست‌محیطی به زنجیره تأمین داشته باشیم. برای تبیین این مفهوم به تعریف (زو و همکاران ، ۲۰۰۸)^۱ از مدیریت زنجیره تأمین سبز پرداخته می‌شود که عبارت است از: "اتخاذ شیوه‌های مدیریت زنجیره تأمین سازگار با محیط‌زیست از جمله: مدیریت زیست محیطی داخلی، خرید سبز، همکاری با مشتریان و طراحی محصولات سازگار با محیط‌زیست در راستای توسعه و استراتژی‌های عملیاتی شرکت برای پایداری محیط پیرامون شرکت". البته شواهد حکایت از آن دارد که سازمان‌ها برای پاسخگویی به نیاز مشتریان و همچنین فشارهای سازمان‌های بین‌المللی و دولتی حامی مسایل زیست‌محیطی، چند سالی است که واکنش نشان داده‌اند و ضرورت مدیریت زیست‌محیطی را پذیرفته‌اند و جهت رقابت با بازارهای جهانی به اجرای مدیریت زنجیره تأمین سبز پرداخته‌اند (لی و همکاران ، ۲۰۱۲)^۲. بسیاری از شرکت‌های خریدار تقاضا دارند که تأمین‌کنندگان، شیوه‌های مدیریت زنجیره تأمین سبز را اجرا کنند و حتی الزامات زیست‌محیطی اضافی را نیز انجام دهند (جبور و جبور ، ۲۰۰۹)^۳ و لی، (۲۰۰۹)^۴ و اهمیت این موضوع در سطح جهانی به اندازه‌ای است که تأمین‌کنندگان برای پیدا کردن هر فرصت کسب و کار در فضایی جدید ، بدون تمرین‌ها و شیوه‌های مدیریت زنجیره تأمین سبز، سخت تحت فشار هستند. (نیشیتانی ، ۲۰۱۰)^۵. نگاه زیست محیطی به زنجیره تأمین در هر کشوری، در هر صنعتی و در هر سطحی، موضوعیت پیدا میکند.

1- (Zhu et al., ۲۰۰۸)

2- (Lee et al., 2012)

3- (Jabbour, A.B. and Jabbour, C, 2009)

4- (Lee, 2009)

5- (Nishitani, 2010)

یکی از صنایعی که سبز بودن زنجیره تأمین آن از ملزومات داشتن محیط زیستی پاک و سبز است، صنعت پتروشیمی و صنایع تکمیلی و پایین دستی آن می باشد. صنعت پتروشیمی از صنایع مادر و اشتغال‌زا است که به عنوان تغذیه‌کننده سایر بخشهای صنعت می‌تواند به عنوان موتور حرکت اقتصاد کشورهای در حال توسعه نقش اساسی را ایفا نماید.^۱ و بخشی از تولیدات پتروشیمی مربوط به صنایع پایین‌دستی و تکمیلی پتروشیمی است که از محصولات پتروشیمی و یا تولیدات پالایشگاه‌های نفت به عنوان مواد اولیه استفاده می‌کنند که باید بر هرچه سبزتر شدن زنجیره تأمین آنها تأکید شود. در این مطالعه از یک مدل مفهومی در ارتباط با شیوه‌های مدیریت زنجیره تأمین سبز و عملکرد کسب و کار از طریق سه متغیر رضایت شغلی کارکنان، بهره‌وری عملیاتی و بهره‌وری رابطه‌ای به عنوان تعدیل‌کننده استفاده شده است. بنابراین در این پژوهش نیز سعی بر این بوده است که از طریق این سه متغیر به این سوال پاسخ دهیم که آیا اجرای مدیریت زنجیره تأمین سبز در صنعت گرانول پی وی سی بر عملکرد کسب‌وکار تأثیر دارد؟

۱-۳. ضرورت و اهمیت انجام پژوهش

فعالیت‌های اقتصادی اعم از فعالیت‌های صنعتی، کشاورزی و خدماتی از یک سو از منابع طبیعی استفاده می‌کنند و به آن‌ها وابستگی دارند و از سوی دیگر، ماهیت فرآیند آن‌ها به گونه‌ای است که به طور بالقوه محیط زیست را آلوده می‌کنند. بنابراین چنانچه به پیامدها و مسائل زیست‌محیطی انجام این گونه فعالیت‌ها توجه نشود، باید هزینه‌های کلانی برای رفع خسارت و ضایعات ناشی از عدم توجه به این موضوع صرف شود. (هوانگ، ۲۰۰۱).^۲ از آنجا که اثرات نامطلوب محیطی در همه مراحل چرخه عمر محصول اتفاق می‌افتد و مدیریت برنامه‌ها و عملیات محیطی به داخل مرزهای سازمان محدود نمی‌شود، دیدگاه مدیریت زنجیره تأمین سبز به عنوان دیدگاهی جامع که همه جریان‌ها از تأمین‌کنندگان به تولیدکنندگان و در نهایت به مصرف‌کنندگان را در بر می‌گیرد، مورد توجه بسیاری قرار گرفته است (زو و همکاران، ۲۰۰۸).^۳

رعایت ملاحظات زیست‌محیطی در ترکیب با مدیریت زنجیره تأمین یک موقعیت برنده- برنده برای سازمان‌ها ایجاد می‌کند و به آن‌ها در به وجود آمدن یک مزیت قوی در بازار جهانی (از طریق کاهش هزینه و بهبود در رقابت)

1- <http://www.Shana.ir>
2- (Huang 2001)
3- (Zhu et al., 2008)

کمک می‌کند (هوا، ۲۰۰۱)^۱ سبز کردن زنجیره تامین هم در سطح فردی و هم ملی برای شرکت‌ها مزایایی دارد. در سطح فردی، برنامه‌های زنجیره تامین سبز باعث مزایای رقابتی معینی می‌شود؛ نظیر هزینه‌های کمتر، محصولات سبزتر و ادغام بهتر با تامین کنندگان. در سطح ملی، زنجیره تامین سبز می‌تواند بازارهایی را برای محصولات سبز ایجاد کند، همچنین باعث تطبیق بهتر تامین کنندگان با مسائل محیطی گردد. سبز کردن زنجیره تامین می‌تواند باعث بهبود موقعیت رقابتی شرکت از طریق کاهش هزینه‌ها گردد. علاوه بر کاهش هزینه‌ها، همکاری نزدیک با تامین کنندگان می‌تواند به محصولات سبز منجر گردد. شرکت‌ها در مورد محصولاتشان باید تجدید نظر کرده و آن‌ها را با محیط سازگارتر کنند. در این راستا برای موفقیت باید همکاری بیشتر و نزدیک‌تری با تامین کنندگان خود داشته باشند (تراوبریج، ۲۰۰۳)^۲. طبق گزارش شرکت سرمایه‌گذاری بوعلی از صنعت پتروشیمی (۱۳۸۹)، علاوه بر این که توسعه طرح‌های پتروشیمی ایران حامل مزایای داخلی و بین‌المللی زیادی برای کشور بوده است، ولی این صنایع نگرانی‌های زیادی را در رابطه با آلودگی‌های خود آفریده‌اند. آلودگی‌های زیست‌محیطی تا حدی است که کشورهای اروپایی بسیاری از کارخانجات تولید محصولات پتروشیمی خود را به کشورهای جهان سوم منتقل نموده و یا دیگر برنامه‌ای برای افزایش ظرفیت ندارند. یکی از محصولاتی که سهم بسیار بزرگی در بازار محصولات پتروشیمی دارد، پلی‌وینیل کلراید (PVC) است. این ماده، پلاستیکی با موارد استفاده نامحدود است به نحوی که در لحظه، هر شخصی می‌تواند تعداد بسیار زیادی از مصنوعات ساخته‌شده از این محصول را در اطراف خود ببیند. عطارچی و همکاران (۱۳۸۵) آورده‌اند که کاربرد بسیار زیاد این محصول روز به روز در حال افزایش است و هر روز افراد بیشتری (اعم از کارگر و مصرف کننده) در مواجهه با آن قرار می‌گیرند و به سلامتی آنها آسیب جدی وارد می‌شود. علاوه بر مطالب ذکر شده، طی بازدیدهایی که از کارخانجات تولید گرانول PVC^۳ به عمل آمده است، برخی از پرسنل خطوط تولید از مجاورت با این مواد، ابراز نگرانی می‌کنند و احساس می‌کنند، سلامتی آنها در خطر است. بنابراین در این پژوهش تاثیرات مدیریت زنجیره تامین سبز بر عملکرد سازمانی در صنعت گرانول PVC بررسی خواهد شد تا گامی جهت سبزتر شدن زنجیره تامین برداشته شود و همچنین به دغدغه‌های افرادی که نگران محیط زیست خود هستند، پاسخی کوچک داده شود.

1- (Hwa 2001)

2- (Trowbridge, 2003)

3- Polyvinyl chloride

۱-۴. جنبه جدید و نوآوری

مدیریت زنجیره تامین سبز از مباحث جدید در حوزه زنجیره تامین است که به اهمیت مسائل زیست‌محیطی در مدیریت زنجیره تامین صنایع می‌پردازد. با توجه به ضرورت و اهمیت توسعه پایدار و وابستگی شدید صنایع به محیط اطراف خود، اهمیت رعایت مسائل زیست‌محیطی در برنامه‌ریزی زنجیره‌های تامین اهمیت روزافزونی می‌یابد. در این تحقیق به بررسی تاثیر رعایت مسائل زیست‌محیطی بر عملکرد کسب‌وکار در زنجیره تامین پرداخته می‌شود. پرداختن به تاثیر زنجیره تامین سبز بر عملکرد سازمانها، منجر به ترغیب سازمانها در رعایت مسائل زیست‌محیطی و حفظ محیط زیست خواهد بود. لازم به ذکر است، تا به حال در صنایع تکمیلی و پایین‌دستی پتروشیمی ایران، پژوهشی با این موضوع انجام نشده بود و در پژوهش‌هایی که در حوزه مدیریت زنجیره تامین سبز در صنایع دیگر انجام شده بود، کمتر به تاثیرگذاری آن بر عملکرد کسب‌وکار پرداخته بودند. از طرفی مدلی که در این پژوهش به کار گرفته شده است، تا به حال در هیچ کدام از پژوهش‌های داخل کشور مورد استفاده قرار نگرفته است. بنابراین پژوهش انجام شده، هم از حیث موضوع و هم از لحاظ مدل مفهومی صاحب نوآوری به شمار می‌رود.

۱-۵. اهداف پژوهش

هدف کلی: بررسی تاثیر مدیریت زنجیره تامین سبز بر عملکرد کسب‌وکار در صنعت گرانول پی‌وی‌سی ایران

اهداف جزئی:

۱. بررسی تاثیر مدیریت زنجیره تامین سبز از طریق رضایت شغلی کارکنان بر عملکرد کسب‌وکار صنعت

گرانول پی‌وی‌سی ایران

۲. بررسی تاثیر مدیریت زنجیره تامین سبز از طریق بهره‌وری عملیاتی بر عملکرد کسب‌وکار صنعت گرانول

پی‌وی‌سی ایران

۳. بررسی تاثیر مدیریت زنجیره تامین سبز از طریق بهره‌وری رابطه‌ای بر عملکرد کسب‌وکار صنعت گرانول

پی‌وی‌سی ایران

هدف کاربردی: تعیین این که مدیریت زنجیره تامین سبز در صنعت گرانول پی‌وی‌سی در ایران چه جایگاهی دارد

و تاثیر آن بر عملکرد کسب‌وکار به چه میزان بوده است.

۱-۶. قلمرو تحقیق

قلمرو موضوعی این پژوهش حوزه‌ی مدیریت زنجیره تامین سبز و تحلیل عملکرد و بهره‌وری سازمانی است.

قلمرو زمانی این پژوهش از ابتدای سال ۱۳۹۳ تا آذر ماه ۱۳۹۳ می‌باشد.

قلمرو مکانی این پژوهش صنعت گرانول پی‌وی‌سی ایران می‌باشد. شامل تولیدکنندگان استان قم که نیمی از

تولید کشور را بر عهده دارند و همچنین آن دسته از تولیدکنندگان کشور که در بزرگترین رویداد نمایشگاهی صنعت

پتروشیمی ایران (نمایشگاه ایران پلاست ۲۰۱۴)^۱، حضور داشتند.

۱-۷. فرضیه‌های پژوهش

فرضیه ۱: مدیریت زنجیره تامین سبز بر عملکرد کسب‌وکار تاثیرگذار است.

فرضیه ۲: مدیریت زنجیره تامین سبز بر رضایت کارکنان تاثیرگذار است.

فرضیه ۳: مدیریت زنجیره تامین سبز بر بهره‌وری عملیاتی تاثیرگذار است.

فرضیه ۴: مدیریت زنجیره تامین سبز بر بهره‌وری رابطه‌ای تاثیرگذار است.

فرضیه ۵: رضایت کارکنان بر عملکرد کسب‌وکار تاثیرگذار است.

فرضیه ۶: رضایت کارکنان بر بهره‌وری عملیاتی تاثیرگذار است.

فرضیه ۷: بهره‌وری عملیاتی بر عملکرد کسب‌وکار تاثیرگذار است.

فرضیه ۸: بهره‌وری عملیاتی بر بهره‌وری رابطه‌ای تاثیرگذار است.

فرضیه ۹: بهره‌وری رابطه‌ای بر عملکرد کسب‌وکار تاثیرگذار است.

۱-۸. ملاحظات اخلاقی

از ملاحظات اخلاقی رعایت شده میتوان به تدوین پرسش‌نامه اشاره کرد. با توجه به این که مدیران صنعت مایل

به ارائه آمار محرمانه واحدهای خود از قبیل تعداد کارکنان و میزان تولید نبودند، در پرسش‌نامه از مطرح این سوالات

خودداری شد.